

ДЕПОЗИТНІ ВКЛАДИ В БАНКІВСЬКИХ МЕТАЛАХ ЯК ПЕРСПЕКТИВНИЙ НАПРЯМОК ЗАЛУЧЕННЯ КОШТІВ НАСЕЛЕННЯ

Анотація. У статті приділено значну увагу операціям комерційних банків України з банківськими металами, визначено ключову з них з точки зору довгострокового залучення коштів населення, а саме депозитні вклади у банківських металах. Друга частина статті присвячена вивченню параметрів таких вкладів у банківських установах України, висвітлено результати діяльності провідних учасників ринку, аналізуються причини успіху депозитів у золоті серед вкладників.

Ключові слова: Кошти населення, комерційні банки, депозити у банківських металах.

Annotation. In the article is spared considerable attention to operations of ukrainian commercial banks, defined key of them, namely deposits in bank metals. The second part of the article is devoted the study such deposits in ukrainian banks, the results of leading participants activity in market are reflected. In the third part of the article is made basic reasons analysis success of deposits in gold among depositors.

Key words: Private savings, commercial banks, banking metal deposits.

Вступ. На сьогоднішній день в умовах зростання потреб економіки у фінансуванні комерційні банки відчують гостру нестачу довгострокових стабільних ресурсів, якими є заощадження населення. Тому назріла необхідність пошуку нових шляхів акумулювання вільних коштів фізичних осіб. Це також зумовлено значною концентрацією заощаджень населення поза межами банківської системи та недовірою до послуг фінансових посередників, зумовленою діяльністю шахраїв в Україні у середині 90-х років ХХ століття.

Проблеми банківської системи, зокрема формування ресурсної політики комерційних банків, досліджувалися в теоретичних та практичних розробках провідних учених-економістів як України, так і світу. Так, проблеми формування банківських ресурсів і управління ними аналізувалися в роботах таких відомих іноземних учених, як Е.Гілл, Дж.Едвін Долан, Б.Едвардс, Дж.Розмарі Кемпбелл, Р.Костер, Д.Сінкі та інших. Але дослідження не завжди можливо адаптувати до сучасного стану банківської системи України. У нашій країні дослідження в цьому напрямку здійснювали такі провідні вчені, як О.Д.Василик, О.В.Васюренко, О.В.Дзяблюк, Н.М.Дубовик, О.Д.Заруба, В.В.Рисін, Т.Т.Ковальчук, А.М.Мороз, М.І.Савлук, В.Т.Сусіденко та інші. У їхніх роботах досить глибоко проаналізовано проблеми банківської системи, досліджено сучасні методи управління ресурсною базою комерційного банку. Проте наявні наукові праці не дають новаторських ідей та рішень для практичного використання комерційними банками щодо залучення заощаджень населення у банківську систему України.

Постановка завдання. Мета дослідження – визначення вкладів у банківських металах як окремої послуги для фізичних осіб, встановлення оптимальних строків розміщення, визначення комерційних банків, які активно напрацьовують досвід залучення таких вкладів.

Результати. Одним із методів залучення приватних заощаджень у банківські установи є відкриття так званих “металевих депозитів”. Навіть дуже обережні за обсягом операції банків із дорогоцінними металами викликали підвищений інтерес до них із боку приватних осіб в Україні. Важливу роль у цьому відіграли традиційна недовіра до гривні та падіння курсу долара.

Починаючи з 2002 року, українські банки надали фізичним особам можливість вкладати свої гроші в банківські метали – один із найнадійніших способів їх збереження

від інфляції без ризику втрати, адже ціна золота в товарному виразі зростає постійно, навіть за стабільної економічної ситуації. [4, с.11].

Поряд з активізацією роздрібного продажу банківських металів дедалі активніше впроваджуються додаткові послуги. Найцікавішими і найперспективнішими є відкриття та обслуговування поточного і депозитного рахунку в банківських металах [2, с.7; 6, с.46].

Банк відкриває поточні рахунки в банківських металах для зарахування, зберігання і списання банківських металів. Наявність такого рахунку дає змогу клієнтові оперативно переказувати банківські метали на металеві рахунки в межах банку або до інших банків, одержувати на рахунок банківські метали з інших рахунків. Фактично власник рахунку безоплатно зберігає належні йому метали з можливістю одержання їх у потрібний момент без будь-яких втрат. Тобто основним завданням такого рахунку є забезпечення здійснення короткострокових інвестицій з метою заробітку на зміні ринкового курсу дорогоцінних металів.

При відкритті поточного рахунку клієнт купує, наприклад, золото за курсом на день здійснення операції. Коли він бажає продати золото, то може забрати або гроші, або злиток. Відкриваючи поточний рахунок, клієнт повинен слідкувати за зміною цін на дорогоцінні метали.

На коливаннях ринку існує можливість отримати хорошу дохідність, якщо купувати безготівкове золото на міжнародних валютних ринках (аналогічно до придбання іноземної валюти на ринку Forex) через дилера у банку. Банкам вигідно надавати такі послуги клієнтам, оскільки при відкритті рахунку фінансово-кредитна установа фізично не завозить золото до країни. Таке придбання клієнта відображається на кореспондентському рахунку цього банку в закордонному банку. Однак в Україні усього декілька банків надають таку послугу.

Депозитний рахунок у банківських металах дає ще більше переваг. Крім прибутку внаслідок інфляції і можливого зростання котирування банківського металу, розміщення коштовного металу на депозит дає змогу одержати твердий прибуток за рахунок процентів, що нараховуються в тому ж банківському металі і невідкладні інфляції. Сьогодні дохідність за такими депозитами становить від 1,5 до 5%, в залежності від обраного банку та розміру вкладу. При цьому клієнт може отримати дохід від зростання ціни на метал та зекономити на оренді банківської ячейки. Мінімальний вклад, зазвичай, складає 50–100 грамів (табл.1). Також депозити у банківських металах умовно поділяють на “готівкові” та “безготівкові”. У першому випадку реальний злиток необхідно придбати у банку та розмістити його на депозит. Недоліком даного виду депозиту є маржа між ціною купівлі та продажу, що зменшує отримуваний дохід. При відкритті депозиту в “безготівковому металі” клієнт вкладає кошти, які перераховуються у еквівалент обраного металу по курсу НБУ на день відкриття вкладу. Реально метал при цьому не постачається і маржа, як правило, відсутня або мінімальна, що дійсно дозволяє виграти у випадку зростання котирувань металу. Безготівковий метал, таким чином, є найбільш цікавим інструментом для приватного інвестора, оскільки ціни в такому випадку максимально наближені до світових.

Таблиця 1

Умови розміщення коштів на депозитні вклади в золоті
(складено за даними банків)

Банк	Процентна ставка, %	Мінімальний розмір депозиту, г	Мінімальний термін депозиту, місяці
Надра Банк	5	100	12
ПриватБанк	1–2,5	100	2
Укросоцбанк	2	200	12
Фінанси та Кредит	1–2,5	100	6
Укрексімбанк	1,5	150	12
Брокбізнесбанк	1	500	12

Термін вкладу в золоті в українських банках складає від 6 до 18 місяців. У кінці терміна вкладник отримає суму депозиту та нараховані проценти золотими злитками або у гривнях за курсом банку на день закриття депозиту [5, с.10].

Окрім цього, депозитний металевий рахунок відкривається в безготівковому металі, тобто клієнт не втрачає на різниці між купівлею і продажем та не прив'язаний до стандартних розмірів зливків – рахунок може бути відкритий на будь-яку суму.

Уже в 2002 році в Україні вкладання коштів на металевий депозит було набагато вигіднішим, аніж вкладання на депозити в доларах. Така ситуація склалася завдяки підвищенню цін на золото [3, с.4.].

У 2006 р. переважну частку металевих депозитів банків (90%) склали “золоті” вклади фізичних та юридичних осіб – близько 4,5 т, інші 10% – платина, паладій і срібло. За прогнозами експертів, до кінця 2007 р. обсяг залучених депозитів у банківських металах збільшиться щонайменше на 2 т і становитиме приблизно 7 т. Таке зростання ринку експерти пояснюють насамперед активізацією попиту на золото з боку населення. Одночасно збільшуються й обсяги імпорту золота. Якщо у 2006 р. до України було завезено 18 т золота, то у 2007 р. банки планують імпортувати 21–22 т. Слід зазначити, що з усього проданого банками населенню золота не більше 10% зберігається на депозитах. Незважаючи на те, що ліцензію на роботу з банківськими металами мають 49 банків, всього 10 з них займаються залученням дорогоцінних металів на депозити. Лідерами цього ринку виступають банки першої десятки – Надра Банк (понад 1 т золота на депозитах), “Фінанси та Кредит” (67 кг), “Райффайзен Банк Аваль” (65,4 кг), Укрексімбанк (52,5 кг), ПриватБанк, Брокбізнесбанк.

Цікаво, що офіційної звітності про депозити у банківських металах банки ніде не оприлюднюють. У балансі “металеві” вклади додають до загальної суми депозитів в іноземній валюті. Як правило, фінансово-кредитні банки не розголошують інформацію про суми залучених депозитів у банківських металах. Наприклад, ПриватБанк оголошує тільки кількість відкритих рахунків (усього 242 рахунки).

У населення попит на таку послугу, як вклади в золотих злитках, досить високий. Понад 90% усіх депозитів у банківських металах здійснені фізичними особами. Така ситуація склалася через стабільне зростання ринкової ціни золота (рис. 1). До того ж на початку 2007 р. цей дорогоцінний метал коштував близько \$630 за трійську унцію (31,1 г), а станом на 1.07.2007 р. – \$654 за унцію [1, с.39].

Крім того, український роздрібний ринок цього металу працює за досить цікавою схемою: у разі підвищення цін на золото в Лондоні, він миттєво реагує збільшенням внутрішніх роздрібних цін, зате, в разі зниження світових цін, банки не поспішають і зменшують свої ціни лише після придбання “свіжого” золота, абсолютно страхуючи себе від усіх цінових ризиків.

У подальшому прогнозується зростання цін і надалі, тому вкладення грошей на металеві депозити залишатиметься доволі прибутковим.

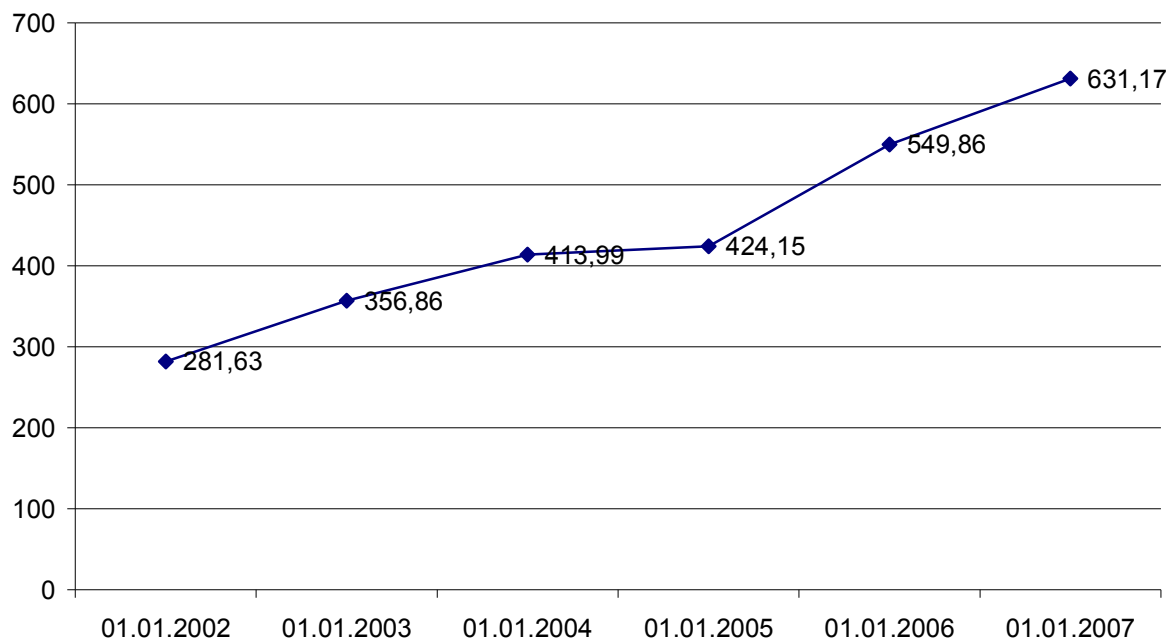

Рис.1. Світові ціни на золото (Лондонський фіксинг), дол. США за 1 трійську унцію

За 2006 р. депозити у банківських металах стали однією з найбільш прибуткових інвестицій. За дохідністю вони уступають лише інвестиціям у нерухомість та цінні папери. Експерти прогнозують у 2007 р. подвоєння обсягу операцій з банківськими металами та обсягів “золотих депозитів”. Також слід відзначити, що ринок банківських металів з кожним роком стає усе більш цивілізованим, а доходи українських інвесторів на цьому ринку більш реальними.

Висновки. У період зростання економіки і, відповідно, збільшення потреб у фінансуванні вітчизняних підприємств, особливо довгостроковому, зростає роль довгострокових ресурсів у структурі пасивів комерційних банків України. За умови невизначеності на світових фінансових ринках усе більше уваги фінансово-кредитними установами приділяється вільним коштам населення, які здатні сформувати довгостроковий портфель ресурсів. Саме тут свою роль повинні зіграти депозити у банківських металах як альтернатива звичайним депозитам, що може забезпечити залучення до банків коштів фізичних осіб, які мають на меті отримати вищу дохідність та готові прийняти цінові ризики.

З поступовим розвитком міжбанківського ринку металів в Україні банки почнуть переорієнтовуватися з відкриття депозитів у золотих злитках на роботу з рахунками без фізичної поставки металу. Потенціал нового ринку складає близько 1,5 млрд. дол. США, оскільки депозитний портфель фізичних осіб в іноземній валюті в банках України станом на 01.01.07 г. досяг 9,6 млрд. дол. США. Світова практика свідчить, що близько 15% цих коштів можуть бути вкладені у банківські метали. Створення ефективної інфраструктури металевих рахунків та поява механізму прозорого формування справедливої ціни на золото дозволять вже на початку 2008 р. близько 5% вищезазначених коштів перевести у метали (еквівалент 22 т золота).

1. Єременко А. Золота жила // Бізнес. – 2007. – №28. – С.38–41.
2. Киселев С. Куда украинцу девать лишние деньги? // Аргументы и факты в Украине. – 2002. – №11. – С.7.

3. Коленская Е. Кредитно-депозитное лето // Галицькі контракти. (Конкретно о банковских услугах: Приложение). – 2003. – С.4–5.
4. Святненко А. Золото як альтернатива долара // Дзеркало тижня. – 2002. – №31. – С. 11.
5. Святненко А. Золотые инвестиции. Драгоценные металлы в прошлом году стали третьим по доходности финансовым инструментом украинцев // Зеркало недели. – 2007. – №7. – С.10.
6. Соколовский С. Личный золотой запас про запас // Банкирь. – 2003. – №2. – С.46.